

AZ ERDÉSZETI TUDOMÁNYOK TÖRTÉNETE MAGYARORSZÁGON – FEJEZETKIVONATOK I.

Az erdészeti kutatás intézményei

Dr. Borovics Attila¹, dr. Csóka György¹, dr. Führer Ernő¹, dr. Mátyás Csaba²

Az erdészeti kutatás első szervezetét széles körű szakmai összefogás eredményeként Darányi Ignác agrárminiszter alapította 1897-ben. Tevékenysége elsősorban a gyakorlati erdészetre közvetlen hatással bíró kérdésekre terjedt ki.

A Vadas Jenő igazgatta Magyar Királyi Erdészeti Kísérleti Állomás selmechányai központjához négy külső, az erdőri szakiskolák mellett létesített kísérleti állomás kapcsolódott: Vadászerdő, Királyhalm, Liptóújvár, Görgényszentimre. Az első világháborúig fő kutatási területei a természetes erdőfelújítások és gyérítések, a szaporítóanyag-termelés, az idegenhonos fajok honosítása és származások tesztelése, a meteorológiai, fenológiai és talajvíz-megfigyelések voltak. Vadas Jenő 1899-ben megalapította az első hazai erdészettudományi folyóiratot, az Erdészeti Kísérleteket (megjelent 1949-ig), amelyet az Erdészeti Kutatások (1954–2008), illetve a 2011-től megjelenő Erdészettudományi Közlemények követett.

Trianon erdészeti következményeként Magyarország Európának erdőben egyik legszegényebb országa lett. Kaán Károly vezetésével az erdőgazdálkodás a nemzetgazdaság biztonságos faellátását próbálta megteremteni. A kutatás fő iránya ennek megfelelően az Alföld-fásítási program tudományos megalapozása volt. A feladat élénk szellemi pezsgést keltett a szakmában. A földművelésügyi tárca az 1920-as években Kecskeméten erdészeti homokkísérleti telepet, Püspökladányban pedig szikk kísérleti telepet hozott létre a növény-szociológiai, termőhelyi vizsgálatok és fajokösszehasonlító-, ill. telepítéstechnológiai kísérletek céljára. A két világháború közötti időszak legfontosabb tanulsága, hogy csak a földtulajdonosok érdekeit és az állam hosszú távú költségvetési lehetőségét figyelembe vevő programot érdemes meghirdetni.

Az Alföldön az őshonos fajok ültetésének termőhelyi korlátai vannak és nem minden mezőgazdasági művelésre alkalmas terület fásítható.

A biológiai és műszaki tudományágak gyors fejlődésének köszönhetően az 1949-ben újjászervezett budapesti központú Erdészeti Tudományos Intézetben folyó kutatások az 1960-as évektől megalapozták az erdészeti tudományok művelésének „aranykorszakát”, tekintettel arra, hogy az ország faellátásának javításához a feltételeket biztosították. Ezen időszak máig ható eredményei közé tartoznak: a táji erdőművelés és az ökoszisztéma szemléletű gazdálkodás megteremtése, a gyorsan növő fajok termesztésének felkarolása, a nemesítési eredmények gyakorlatba történő bevezetése, magtermelő állományok kijelölése, ültetvényyszerű fatermesztés bevezetése, továbbá integrált országos programok, mint pl. a fenyőtermesztési célprogram és a nyár cellulózprogram megvalósítása. A megalapozó munkák eredményeképpen 600 000 hektár új erdő jött létre, ami évi 15 000 hektár erdőtelepítést jelentett átlagosan. A gyakorlatnak szóló szakkönyvek sora foglalta össze e korszak legújabb erdészettudományi eredményeit (ERTI-kiadványok, monográfiák, modelltablák, fatermesztési tablák).

A kutatás finanszírozásának csökkenése az 1990-es évek elejétől folyamatos átszervezéseket tett szükségessé. Az elmúlt három évtized kevésbé kedvező körülményei ellenére sikerként kell értékelni az Erdővédelmi Mérő és Megfigyelő Rendszer kiépítését és a Fénycsapda Hálózat több évtizedes, folyamatos működtetését, továbbá az Üvegházhatású Gázleltárral és Erdővédelmi Prognózissal kapcsolatos folyamatos szakértői tevékenységet. Számos elismert kutatási eredmény is született, főleg a klímaváltozás erdőkre erdőgazdálkodásra gyakorolt hatásainak feltárása tekintetében. Az új ismeretek szintéziseként a Soproni Egyetem és az Erdészeti Tudományos Intézet együttműködésével kidolgozott Erdészeti Döntés Támogatói Rendszer hatéko-

A Magyar Királyi Erdészeti Kísérleti Állomás egykori épülete Selmechányán. Az épületet ma a szlovák Nemzeti Erdészeti Központ Erdővédelmi Szolgálatja használja (Ismeretlen festő vízfestménye, az ERTI tulajdona).

nyan szolgálja a jelen és a jövőbeli erdőtervezés biztonságát.

Az intézményesített erdészeti kutatás tekintetében új helyzet állt elő, amikor az Erdészeti Tudományos Intézet önálló kari státuszú egységként csatlakozott a természeti erőforrások kezelését magas szinten oktató Soproni Egyetemhez. A fenntarthatóságot előtérbe helyező zöld egyetem keretein belül az átalakulás célja egy egységes oktató-kutató bázis létrehozása volt. A Tanulmányi Erdőgazdaság és az ERTI egyetemi integrációjával létrejött az az intézményi rendszer, amely kutatási és gyakorlati oldalról egyaránt támogatja az egyetem négy karán folyó képzéseket.

Solymos Rezső javaslata a tartamkísérleti hálózat megteremtésére, akadémiai rendezvény a Lajosforrásnál, 1962. 10. 07. Forrás: ERTI archívum

¹ Soproni Egyetem, Erdészeti Tudományos Intézet

² Soproni Egyetem, Erdőmérnöki Kar